

ישיבת ישיבת

שנת ה'תקל"ח

פ' תזריע מצרע • גליון 177 • התשפ"ג

יוצא לאור על ידי בית המדרש "החיים והשלום" בני-יורק

מחפשי הקדוש

"זרע שמשון"

לרבי שמשון חיים נחמני זיע"א

תזריע פסוק "והובא אל הכהן" וכתוב אחריו "ויצא הכהן אל מוהין למחנה" ופרשי' חוץ לג' מחנות וכו', וא"כ קשה דאיך קאמר "והובא אל הכהן" אם עדין הוא אסור לפניו ואדרבא צריך שהכהן יצא לחוץ פני לראותו. וי"ל שדין המצורע הוא לישוב חוץ למחנה דהיינו חוץ מכל העירות המקופות הוזהר אכל לפעמים אפשר שיקבע דירתו חוץ מהעיר במקום רחוק ולפעמים במקום קרוב והכהן הוא מהיב בשיקראוהו לראות את המצורע להודיע לו תכף ומיד, כמו שפסק הרמב"ם בפ"ט מה"ל טמאת צרעת, וא"כ הייתי אומר שאף בשקבע דירתו רחוק מהעיר יהיה מהיב הכהן לילך אחריו עד המקום אשר הוא שם, משום הכי קמ"ל קרא שמתחלה יביאו את המצורע עד סמוך לעיר שהכהן אין לו חיוב אלא לצאת חוץ למחנה ולא יותר.

מצו' טהרה - פסוק "מארת ה' בכית רשע ונגה צדיקים וברוך הטעם שאמר רשע בלשון יחיד וצדיקים בלשון רבים והוא הפך הכתוב "זכר צדיק לברכה ושם רשעים ירקב" דאמרי' בפ"ג דיומא, צדיק מעצמו ורשע מחברו, י"ל, דהאי "מארת" ענינו קללת הנגע וצרעת, בדכתיב "צרעת ממארת" ובנגעים אזי לרשע ואזי לשכנו, כי שניהם חולצים שניהם קוצעין וכו' ואם כן אם יהיה צדיק לבדו אין לו ברכה בשביל שהוא סמוך לרשע אבל אם יהיו ב' צדיקים סמוכים זה לזה אז "נגה צדיקים וברוך". פרוש בדרך אפשר. כלומר, אם הצדיק שכו עם הרשע וקיר ביתם משתף, אזי כשבא צרעת לקיר של הרשע, גם הצדיק סובל (שקציע את מקום הצרעת או שיחוב גם הצד של הצדיק יפגע וכו'). אבל אם שני השכנים צדיקים, אין צרעת בביתם ולכן נאמר "נגה צדיקים וברוך" ששני השכנים צדיקים.

המשפט לפקוח נפש והדין שאינו נזהר בדין, מאבד נפשות ממש ומתחייב בנפשו. אין לי פנאי לשמוע הסגורין שלכם ולהשיב עליהם ולא אזוה מכאן עד שיעמדו האנשים עוד הפעם לפניכם לדין.

ומסים שם: "מהרש"ם רושם לעצמו: בכל פעם שאני יושב ודן, נזכר אני באותה המעשה וחיל ורעדה יאחזוני. כמה פעמים אמר מהרש"ם כי העובדא אשר המשפטים הבאים לפניו, ה' מצליח בידו שאין מערערים אחר הפסקים שלו הוא תולה באותו הספור ששמע בימי חרפו".

אין אדם רואה נגעי עצמו

ה"פסק דין" על השלחן לפני הגאון. בעל ה"חיות דעת" אמר לשני האחים: סעו לשלום לביתכם והיו נכונים כי אקרא אתכם אלי. אך אחת אבקש מכם, אם אמצא שהפסק אמת וצדק, תציתו ואני אשתדל לעזור לכם שלא תמוט ידיכם [על דרך שגאמר "אלהים לא תקלל" (שמות כב, כז) ופרש הספורנו "אף על פי שתחשב שהטה את דינך הדין לא תקללהו, שאין אדם רואה חובה לעצמו"]. הגאון עבר על ה"פסק דין" מצא שהוא מפקפק ונחששות עליו. מיד שלח ה"חיות דעת" את אחד מתלמידיו שיביאו לפניו עגלה, ואפילו שהיה יום חרפי וקר ביותר, נסע לעיר, למקום הדינים שפסקו את הפסק המטעה. בהגיעו לשם בא לבית הרב, ומצאו בחברת הדינים. בראותם את הגאון קפצו ממקומם כי נרעשו מהבקור הפתאומי. הגאון הוציא מפיו את ה"פסק דין" ואמר להרב והדינים: באתי להראות לכם כי טעיתם בדין ועליכם לחזור ולדון בהלכה. הרב והדינים שלחו לעברו מבטים תמהים. ובעל ה"חיות דעת" המשיך ואמר: חלילה לכם שבעלי הדין יבכו כל ימיהם במר נפשם על התורה". פני הרב והדינים החורו. אך ה"חיות דעת" הסביר להם פנים ואמר: אין אדם בעולם אשר לא יטעה ואפילו צדיקים גמורים יכולים לטעות ואני מהרתי לבוא אליכם להראות לכם הדרך תלכו בו להוציא פסק אמת. ואין בזה בושה כלל דהרי רש"פ"א (סימן אלף קי"ח) כתב בפשיטות: "חותרין דינו היום ושומעין דבריו למחר אם מביא ראיות לסתור את הדין". הגאון הראה להם בקנטרס שערי תשובות הנספח לאלפסי ושם מבאר: "טוב הוא לדין לחקור ולהבין בעלי דינים בדבריהם כדי שידין דין אמת לאמתו וצריך הדין להבחין בטענות בעלי דינים שמתוך דבריהם והודאת פיהם יכול לגמור דינם בלא צורך עדות ובלא שבועה". אך הרב בוש להודות שטעה ושעבר על כמה סדרי המשפט והתחיל לפלפל עם ה"חיות דעת". אז קרא ה"חיות דעת": כל זאת אמרתם לי, אבל מה תענו לאחר ה'מאה ועשרים' שנה ליושב במרומים? כמה גדולים דברי רבותינו זכרונם לברכה אין אדם רואה חובה לעצמו. אני אומר לכם כי כל הפלפולים הבל הם ודברי סרק ומשקלים אמת. אין בפסק זה שמץ צדק. ושמעו נא דברי קדשו של מורי הקדוש רבי משולם איגרא: פעמים נוגע דבר

נושא הנגעים תופס את רוב רבו של פרשיות השבוע - תזריע מצרע. אדם שלפתע שם לב לשנוי בעורו, או בכגדיו, או בביתו, ועלה בו החשד שמדבר בצרעת, עליו לפנות לכהן ועל פי פסיקתו, לאור ההלכה שנקבעה, יחלט אם הוא טהור או מצורע [מחלט] או שיש להשימו במעקב [מסגר], פהלכות התורה.

קביעת הכהן מכתת. וגם אם הכהן הוא קטן או שוטה, או עם הארץ, הטמאה והטהרה תקבע על דבורו. [ולכן במצב שהכהן אינו מכיר את ההלכות, מקדים חכם לראות את הנגע, והוא אומר לכהן: אמר טמא והכהן אומר טמא. אמר טהור והכהן אומר טהור.] ולאחר שטמא הכהן את המצרע, גם אם חלפה הצרעת ונרפא הנגע, ואפילו שעברו כמה שנים, אינו נטהר עד עד שיאמר לו כהן: טהור אמת (עין בפרטי הלכות ברמב"ם הלכות טמאת צרעת ט). והנה יש אדם אחד בעולם, שגם הכהן החכם והבקי ביותר לא יכול להחליט עליו אם הוא טמא או טהור. אדם זה הוא הכהן בעצמו על עצמו. וכך אמרו חכמים (מסכת נגעים פ"ב מ"ה ורמב"ם שם הלכה א) כל הנגעים אדם רואה אותן חוץ מנגעי עצמו.

ומסבירים על דרך מוסר, שהאדם מסגל לראות לקויים ולמצא חסרונות על כל אדם בעולם, אך לא על עצמו. בעיני עצמו הוא משלם ומוצא דרך לתרץ את כל מגרעותיו ואף להפקם ליתרונות.

האמון שבמעט נגרים מעקשות הדין

ולכדי הצצה בגלל האטימות האנוכית להסתיר את מומי עצמו, נראה להביא כאן מעשה בגאון הקדוש בעל ה"חיות דעת" ו"נתיבות המשפט" מליסא רבי יעקב לוברבוים זיע"א [שהרבי מקוצק היה מכהן אותו: הלמדן המתוק. והיה אומר עליו, שכמו שפוסק הוא כן פוסקים גם בעולם העליון].

את המעשה ספר המהרש"ם מברזעאן כפי ששמע בימי חרפו מפי רבי יואל אשכנזי אב בית דין דקהילת זלאטשוב זכר צדיקים לברכה זיע"א, שבעל ה"חיות דעת" היה חותנו וקנו (מעבד כאן על פי ספר "נפלאות הצדיקים" וגליון "דברי תורה"). כאשר היה בעל ה"חיות דעת" רב בליסא, באו אליו פעם אחת שני אנשים אחים ובכו לפניו בדמעות שליש שהיה להם משפט עם איש נכבד ותקף בעיר קרובה למקום מגוריהם, ובית הדין קפח את משפטם ועתה אין להם ברירה אחרת רק לקחת תרמיל על כתפם או לקפץ עם נשותיהם וילדיהם אל הנהר. בתוך כך הניחו את

המכשור לשלון והסרתו

ולגורמים המסתירים את נגעי האדם, נלמד מהמובא בספרים ברמז לשון סימני הנגעים (יג, א) "אדם" – גם רם המעלה [תאר אדם הוא משבח ביותר ומעלה מתאר "איש"] "פי יהיה בעור בשרו" – עשוי ללקות בחסרונות. והסבה לכך שאינו מגלה את חסרונותיו היא מחמת: ה"שאת" – לשון התנשאות, גאווה והמשתלט עלי; "או ספחת" – לשון הסתפחות, המחמאות שמקבל מה'מעל הקרוב' אליו, מידידיו ומקרוביו, ובכך מכסים על חסרונותיו [וראה בהרחבה ב"מסלת ישרים" (סוף פרק כג) שגם אנשים גדולים נפלו בזה], וכמו כן כדי להצדיק את מעשיו, הוא מחטיא אחרים לספח אותם אליו, לעשותם שתפים לדעותיו הפוזבות; "או בהרת" – לשון באורים – פרשנויות מטעות והסברים אנוכיים שנותן לעצמו כדי להצדיק את מעשיו. ומחמת שלא נתן דעתו לבדוק את מעשיו, הלקויים רוחניים מתעצמים לנגעים גשמיים "והיה בעור בשרו לנגע צרעת". והעצה לגלות את הלקויים הרוחניים וממילא לתקן את הגשמיים היא על ידי "והובא אל אהרן הפהן או אל אחד מבני הפהנים" – לפנות לגורם חיצוני שהוא איש אמת, "וראה הפהן את הנגע בעור הבשר" והוא יבחן את מעשיו בראיה לא משחדת. כי הוא יוכל לראות מה שהאדם לא רואה על עצמו. והבאנו בעבר שאפילו צדיקים וקדושים, שכרו להם מוכיח שיבחן את מעשיהם ויעיר להם על כל דבר הצריך תקון. וכמו כן האדם צריך לבחור את חבריו האמתיים, שלא יכסו על מומיו, על דרך שכתב ב"מסלת ישרים" (סוף פרק כג) "...ואין טוב לאדם אלא שיבקש לו חברים תמימים, שאירו עיניו במה שהוא עור בו, ויוכיחוהו באהבתם, ונמצאו מצילים אותו מכל רע, כי מה שאין האדם יכול לראות, לפי שאינו רואה חובה לעצמו, הם יראו ויבינו ויזהירוהו וינשמו. ועל זה נאמר (משלי

יא, ד), "ותשועה ברכ יועץ".

וכתבו בספרים שדבר זה צריך ריוז, כי לרוב אדם אינו מענין שאחרים יבדקו את מצבו, על דרך שכתב ה"כלי יקר" (פרשת וילך לא, א) "...הלפי שאין אדם רואה חובה לעצמו לעולם וכל חוטא ורב מרי לעולם לא ילך הוא אל החכם הרופא לבקש תרופה למחלתו בחלי הנפש והלואי שישמע בקראו אליו החכם ההולך אליו ומדבר על לבו לפתותו על דרך התשובה" וכו' – [עין שם, שלכן משה רבינו עליו השלום הלך בעצמו מאהל לאהל, אל כל אחד מישראל לדבר עמו מענין התשובה]. וכתב ב"פלא יועץ" (ערוך הסר) "אין לך אדם שאין בו איזה חסר במדות ובדעות וכל אדם כוזב, כשם שאי אפשר לבר בלא תבן ואין עץ בלא עשן, כך אין אדם בלי שיטעה, ואין שלם בעולם רק הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט (דברים לב, ד). ולכן אין להאשים לאדם שנמצא בו איזה דבר שאינו טוב שגם הוא פמוהו נמצאים בו חסרונות, אלא שכל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו (נגעים פ"ב מ"ה), ואין אדם רואה חובה לעצמו, ואפשר שהחסר שלו עודף על של חברו לפי מה שהוא אדם. וחיובא רמיא על כל אדם להתבונן להבין ולהשפיל מה הוא חסר, ואם אינו מבין בדעתו יהיה שומע לעצה וילך אצל חכמים ויחפס, או יבקש מכל אדם אי איכא מאן דידע בה מלתא דלימא לה –] אם מישהו רואה עליו איזה דבר לא טוב – יאמר לו, ואל יקצף אם אומרים לו איזה חסרון שיש בו כמנהג איזה בורים, ואל יבקש להחזיק את שלו במשאות שוא ומדוחים, כי זו דרך הרעים, אלא יהא אדם ירא שמים ומודה על האמת" וכו'. וראה שם עוד בהרחבה בטובה הרבה שיש לאדם להחזיק למודיע לו על חסרונו, "כי אין לך טובה גדולה הימנה, שפמו שאמרו (במדבר רבה כא ד) שהמחטיא את חברו עושה לו רעה יותר מן ההורגו, לצמת זה המזכה את חברו עושה לו

טובה יותר מאם החיהו אחר מותו. ואפלו אם לפי האמת אין בו חסרון וחברו טועה בדמיונו, על כל פנים ראוי להחזיק לו טובה על אשר חשב לעשות לו טובה". ומרחיב בדרכי התוכחה, שיהא בכבוד ושלא חלילה ילפין פניו, עין שם בזה ובעצות טובות שישעו לו לקבל תוכחה.

התעלמות מסכנת

והמתעלם מאזהרות החכם ונותר בדעתו המשחדת, פושטת בו הצרעת. וככל שמתארכת בדידותו, כך יטיב להפיר את הגורמים שהסתירו ממנו את נגעי הרוחניים. נאמר על המצרע (יג, מה-מו) והצורע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא. כל ימי אשר הנגע בו יטמא טמא הוא בדרך ישב מחוץ למחנה מושבו". ונראה שבפסוקים אלו יש רמז של מדה פגגד מדה, וכנגד ההתעלמות ממעשיו מחמת הגאווה [שאת] שפתח בעצמו, מוצא את עצמו בשפלות קשה. וכמו כן ישיבתו בדרך מרחיקה אותו מאותם חברים [ספחת] שטפחו את אישיותו וגרמו לו לכסת את מומיו. וכעת הוא יודע שאותם נמוקי השקר [בהרת] שנתן למעשיו הרעים, אין להם מקום ומכרזו על עצמו שהוא טמא. וכאשר יבין, ושב ורפא לו ברוחניות ויסור גם הנגע הגשמי. ואז הפהן יחליט עליו שהוא טהור, ויטהר.

יהיה רצון שנוזכה לתקן את כל מעשינו, ולפני השם נטהר שהוא יתברך "מקנה ישראל מושיעו בעת צרה" (רמב"ד, ח). ויהיו הדברים והתועלת מהם לעלוי נשמת מרת אמי שושנה בת טובה עליה השלום הכ"מ, רוח השם תניחנה בגן עדן עם שאר מנוחי ישראל. אמן כן יהי רצון.

משיחות הפגידים שליט"א

הגיש משה אליהו ש. (טל' 050.4125671)

שבת שלום וחדש טוב ומברך

נפלאות הבורא ית"ש • מה רבו מעשיך ה' בלם בחנמה עשית

סגולה • סגולות לנשם סגולה • יאצוה לנשם נשע עדי

עת רצון גדול בפתיחת הזמן
 מובא משם הרב מפוניבז' זצ"ל שהיה אומר ש"פתיחת הזמן" בהיכלי הישיבות הקדושות הוא עת רצון בשמים. וכמו שפאשר פותחים את ארון הקדש לפני קריאת התורה, הוא עת רצון, על אף שעדיין לא התחילו לקרוא בספר תורה, פי עצם זה שעומדים לקרא בתורה כבר עושה עת רצון, הוא הדבר בפתיחת הזמן, שעצם העמדת הספנדרי' והגמרא במטרה ללמד, הוא עת רצון. וידוע המעשה בכא סאלי ויע"א, שהתבקש להתפלל עבור הצלחת פעלה הנוגעת להצלחת יהודים רבים, ואמרו לו שהענין כרוך בסכון נפשות גבוה. ואמר, שיעכבו את המשימה עד לשעה ארבע אחר הצהרים ואז תהיה להם סייעתא דשמיא והצלחה, פי בין השעות ארבע אחר הצהרים לשבע בערב, יש סדר בישיבות וזכות התורה שלומדים מגינה על העולם.

מטחנה ללא שחיקה

נקח כל מכשיר טחינה משכלל [כגון מיקסרים, מערבלים וכדומה], מאלו החדישים והמתקדמים ביותר, העשויים מחמרים הטובים והחזקים ביותר, מהחברות הנחשבות ביותר, כל אלו לא יגיעו לקצה קצה פעלתם של כלי העכול שנתן לנו הבורא ית"ש. המכשיר הטוב ביותר שהמצא אי פעם, אם וכאשר יעבד ויטחן יום יום ללא הפסקה, במהלך הזמן (ואפילו השנים...) יחל לתת אותות של שחיקה. ובטח שלא תוסיף פחו במהלך הזמן. ועם חלף הזמן יתחלפו מרכיביו עד ליציאה מכלל שמוש. לא כן כלי העכול שבשמוש נכון אינם נשחקים, ואף גדלים יחד עם גופו בהתאמה מלאה בהתאם לתנאי גופו המשתנים. ומעת שמתחיל לאכול מאכלים קשים, תעכל קבתי את המאכלים הללו. כלי עכול אלו אינם עשויים ברזל, פלדה או כל חמר חזק אחר, אלא... בשר, עצמות וגידיים. ומה הם מעכלים? הכל! אפילו עצמות וחלקי מאכל קשיחים, מעכלים בסיוע מיצי הקיבה שממיסים ומפרקים הכל. ומעת בניסת המאכל לגוף ועד תם התהליך כל חלקיו מזהים בתבונה אדירה, שאין לה אחר ורע באף חישן מעשה ידי אדם, מתקדם בכל שיהיה. את הכל עשה הבורא ית"ש בחסדו הגדול, והכל עובד בסדירות ומאליו וללא כל הפעלת מאמץ פיזי ידני, והאדם הולך לניח מבלי שידע מה מתחולל בגופו.